

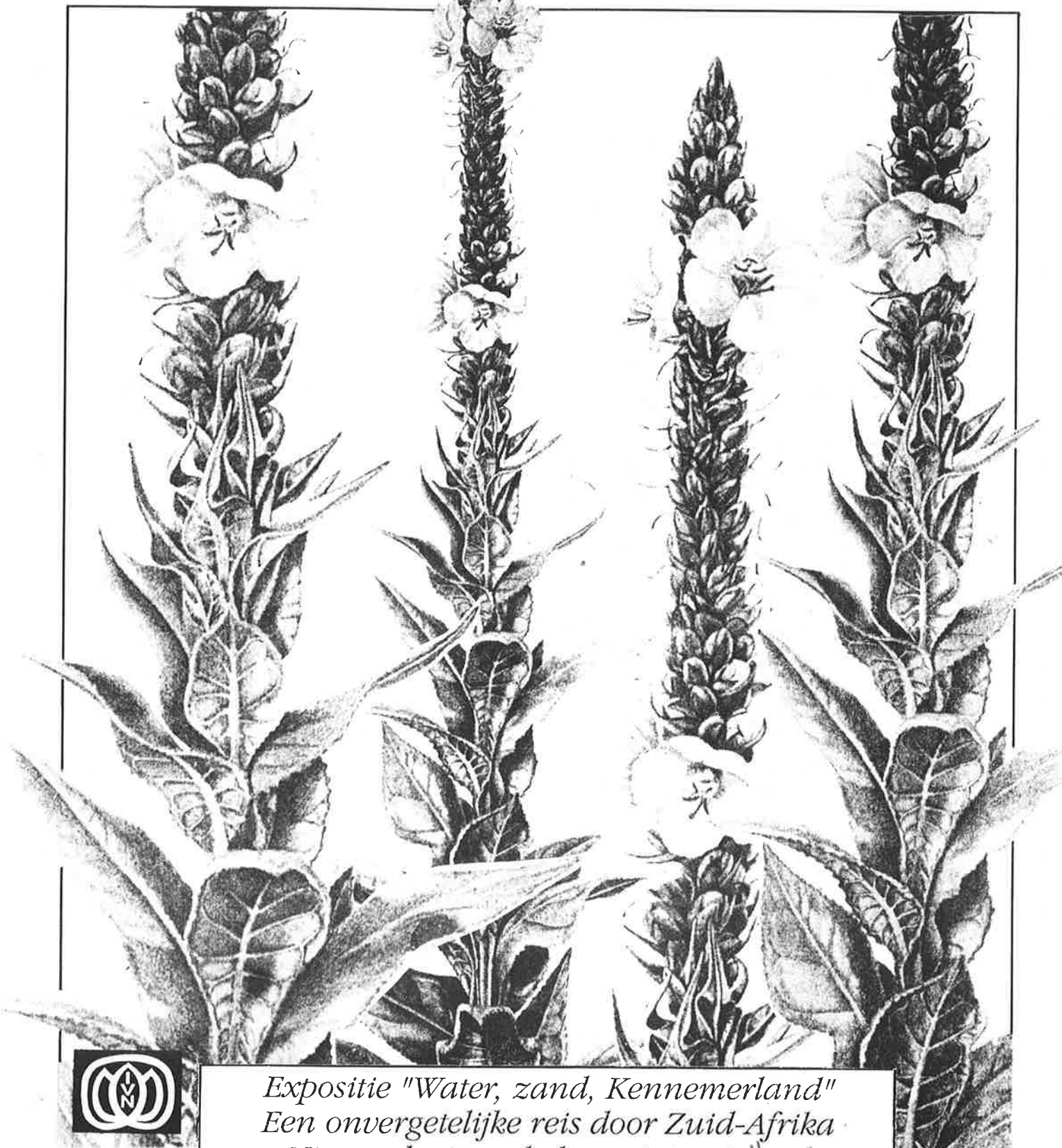
DE TOORTS

31

APRIL 1993, 11E JAARGANG

Contactblad van het IVN

afdeling Haarlem en omstreken

Expositie "Water, zand, Kennemerland"
Een onvergetelijke reis door Zuid-Afrika
Nieuwe bestuursleden geïnterviewd
Lelietje-van-Dalen

IVN ZAKELIJK

"De Toorts" is het contactblad van de IVN afdeling Haarlem en omstreken.
Het IVN (Vereniging voor Natuur- en Milieuedukatie) stelt zich ten doel: Het bevorderen van natuur- en milieubesef, door het organiseren en stimuleren van edukatieve activiteiten in de ruimste zin van het woord.

Bestuur van de afdeling Haarlem en omstreken

Voorzitter

A.P. Hagens, Soestdijkstraat 30, 2012 KS Haarlem, Tel.023-312427

Secretaris

Mw. L. Smink, Van Oosten de Bruynstraat 147, 2014 VP Haarlem, Tel. 023-314763

2e secretaris

Vakant

Penningmeester

Mw. C.C. Allaert, Spaarndamseweg 270 rood, 2021 KB Haarlem, Tel.023-252289

Vertegenwoordiger Werkgroep Excursies, Publiciteit en Groene winkel

H.P.J. van Bakel, De Genestetweg 30, 2061 VC Bloemendaal, Tel.023-257228

Vertegenwoordiger Werkgroep cursussen en Werkgroep kinderen

Mw. A. Wegman, C.Koetsstraat 58, 2036 AB Haarlem, Tel.023-352224

Vertegenwoordiger werkgroep Tentoonstellingen en de Toorts

Jacq. de Jong, F. Netscherstraat 18, 2024 KS Haarlem, Tel. 023-254941

✓ Coördinator, werkgroepen: zie pag. 12 v.d. Welkomstfolder

Jaarbijdrage (Leden en donateurs) f 25,-

Te storten op girorekening 5007954 t.n.v. IVN-afdeling Haarlem en Omstreken.

Leden ontvangen tevens "Mens en natuur" van het landelijk IVN.

Ledenadministratie

Mw. J. de Vries, Zwitserlandstraat 82, 2034 BN Haarlem

Redactie van "De Toorts"

Mw. Y. Beerthuizen, Mw. C. Dijkman, Jacq. de Jong, Th. Litjens

Redactieadres

Jacq. de Jong, F. Netscherstraat 18, 2024 KS Haarlem, Tel. 023-254941

Distributie van "De Toorts"

Tel. 023-263735

Inhoud

Interview met drie nieuwe leden 4

Bestuursmededeling 6

Nieuwe werkgroep publiciteit 7

Wijzigingen ledenbestand 8

Werkgroep kinderen 9

Dr. Natuurgids 9

Water, zand, Kennemerland 10

Werk samen aan een schone wereld 1993 10

Trimmen in kennemerduinen aan banden 11

Buurtgenoten 12

Groene winkel 15

Plantenbakken en geveltuinen in Haarlem 16

Lelietje van Dalen 18

Twee reizen door Zuid-Afrika 19

VAN DE REDAKTIETAFEL

De Redactie van de "Toorts" prijst zich gelukkig gewag te kunnen maken van een tweetal belangrijke vernieuwingen.

In de eerste plaats vindt de Redactie het een verheugend feit de lezer te kunnen meedelen, dat ons team is uitgebreid met een vierde medewerker, Carolien Dijkman. Met haar jeugdig enthousiasme vormt zij, tezamen met Yvonne een passend tegenwicht tegen het wat bezadigde grijs van de mannelijke tak van de Redactie. Tevens is door haar toetreding de verdeling in het aantal dames en heren in de Redactie fifty-fifty geworden, optimaal dus; waar is dat ooit eerder vertoond? Voorts is zij door haar beroep van grafisch ontwerper, een welkome aanvulling uit het oogpunt van vakmanschap. Ook vanaf deze plaats wenst de Redactie Carolien een productieve en gezellige samenwerking toe.

In de tweede plaats heeft de Redactie het genoegen u de Toorts in vernieuwde vorm te kunnen aanbieden. In het Decembern timer van het vorige jaar schreven wij reeds over onze

voornemens de uitvoering van de Toorts nader onder de loop te nemen.

Ondertussen is al het voorbereidend werk nagenoeg achter de rug en is in nauw overleg met het Bestuur besloten tot de uitvoering zoals die thans voor u ligt.

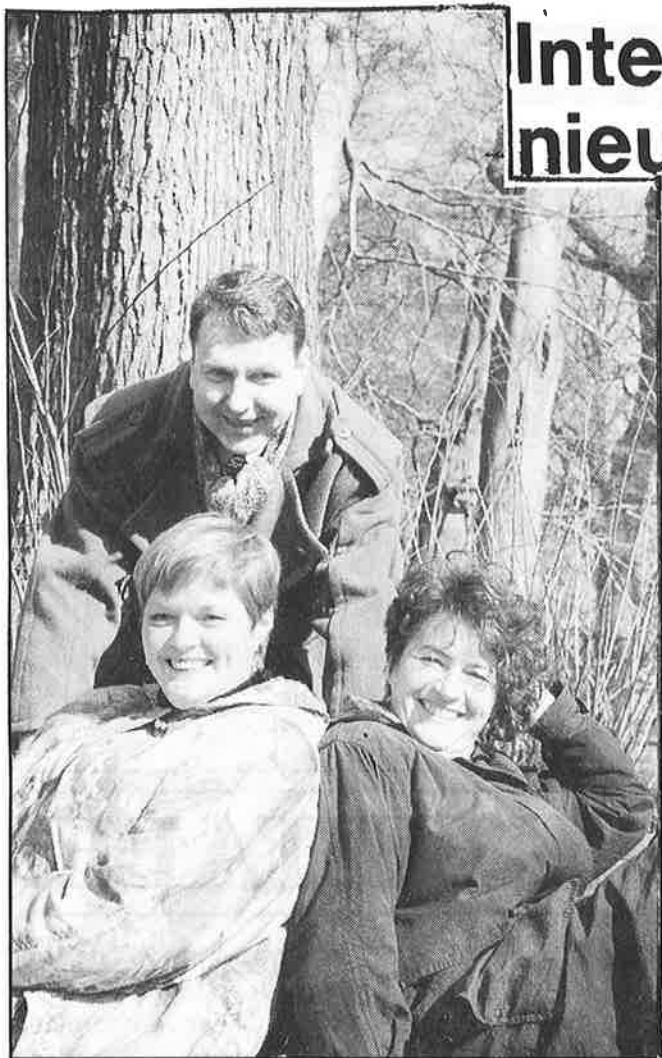
Enkele hoofpunten mogen hier kort worden genoemd:

- Door het drukken op A3 formaat is er een fraaiere wijze van nieten in de rug mogelijk geworden.
- De omslag is met behoud van het vertrouwde element van de Toorts opnieuw vormgegeven.
- De zandkleurige omslag is vervangen door een wit omslag.
- Voortaan zal de Toorts op chloorvrij papier gedrukt worden.
- De tekst wordt in het vervolg in twee kolommen uitgevoerd, waardoor de pagina's efficiënter benut kunnen worden.

De redactie wenst de lezers met de Toorts in zijn nieuwe jasje minstens evenveel plezier toe als in het verleden het geval is geweest.

De Redactie

Kopij voor het volgende nummer uiterlijk inleveren vóór 1 juli a.s.

Tineke Allaert Fred Hagens Lya Smink

Interview met drie nieuwe bestuursleden

Die functie houdt heel wat meer in dan het hanteren van die hamer tijdens vergaderingen. In de ruimste zin van het woord vertegenwoordigt de voorzitter de afdeling naar buiten toe, en bezoekt dan ook vergaderingen van o.a. het district en het landelijk IVN. Als gevolmachtigde mag hij namens het bestuur zijn mening geven over voorstellen die worden gedaan en zonodig zijn stem uitbrengen als er beslissingen moeten worden genomen. Hoe de voorzitter zal stemmen wordt uiteraard vooraf binnen het bestuur besproken en beslist.

Binnen het bestuur zit Fred de vergaderingen voor en ziet hij er op toe dat deze in goede banen worden geleid. Hij coördineert de interne koers van de afdeling. Als voorzitter heeft Fred een sturende taak, en hij draagt er ook zorg voor dat het IVN naar buiten toe geprofileerd wordt.

Desgevraagd denkt Fred dat met deze functie meer dan drie uur per week gemoeid zal zijn. Hij vindt het verenigingswerk plezierig en beschouwt een bestuursfunctie als een prima mogelijkheid de "positieve punten in je persoonlijkheid te laten uitkomen" zoals hij het zelf omschrijft. Via een groencursus is Fred 10 jaar geleden bij het IVN gekomen. Hij heeft de tweejarige gidsencursus gedaan, en dat gidsen doet hij nog altijd, met name in de polders waar vogels zijn specialiteit zijn. Hij heeft trouwens een voorliefde voor drassige terreinen: moerassen en verlandingsgebieden zijn zijn favoriete biotopen. Daarnaast fotografeert Fred graag en houdt hij van reizen, fietsen en lezen. De meeste tijd besteedt hij echter aan zijn twee zoontjes, die hij liefde voor de natuur wil bijbrengen. Daar kun je tenslotte niet jong genoeg mee beginnen.

Lya Smink is de nieuwbakken secretaris van het bestuur, en heeft voordat ze deze functie aanvaardde bijna een jaar als tweede secretaris gefungeerd. Wie zich met het secretariaat bezighoudt moet veel schrijven en bellen, want van een secretaris wordt verwacht dat deze alle schrif-

telijke contacten met leden en niet-leden onderhoudt, de bestuursvergaderingen uitschrijft en daar ook de verslagen van maakt. Ook het beheer van het archief behoort tot de taken van de secretaris. Lya onderhoudt tevens telefonisch contact met andere IVN-afdelingen, en wie met vragen of verzoeken het secretariaat belt wordt door Lya verwezen naar de juiste personen.

De secretaris zorgt voor de inventarisatie van de werkgroepen binnen de afdeling, zodat het bestuur een goed overzicht heeft. Nu is Lya niet alleen aanwezig binnen de eigen kring, maar het komt ook voor dat ze bij bepaalde manifestaties als vertegenwoordiger van het IVN aanwezig moet zijn.

Zoals uit het bovenstaande opgemaakt kan worden is het secretariaat 'runnen' qua uitvoerende taak een zware functie, waar toch al gauw een aantal uren per week in gaat zitten. Lya laat zich hierdoor gelukkig niet afschrikken. Een bestuursfunctie lijkt haar een prima manier om met het IVN als vereniging kennis te maken. Ze heeft enkele groencursussen gevolgd en inmiddels trouwd. Ik ben maar een beetje mee gaan doen. Niet eens vanwege de natuur dighande!). Er startte een hernieuwde tijdgroep Publiciteit en er moest een zich met name bezig met de zogenaamde 'grijze' kant van het milieu, die gericht is op o.a. het terugbrengen van de afvalstroom in bedrijven en het beperken van de uitstoot van schadelijke stoffen.

Lya mag dan wel voor de grijze kant gekozen hebben, al het groene heeft ook haar warme belangstelling aangezien ze van de natuur en tuinieren houdt. Daarnaast aquarelleert ze en ook luistert ze graag naar klassieke muziek. Haar favoriete stukje natuur is het duingebied, dat niet alleen heel mooi is maar door haar wordt ervaren als rustgevend.

Tineke Allaert is de nieuwe penningmeester (es), en zoals de functie al aangeeft zal het haar taak zijn de financiën van de afdeling te verzorgen. Dat houdt onder meer een goede kostenbewaking in en er op toezien dat de declaraties van de diverse werkgroepen op de juiste manier worden ingediend. De ontvangen gelden (van leden en do-

nateurs) worden door de penningmeester uitgezet voor renteontvangsten. Tineke zorgt er tevens voor dat de jaarlijkse begroting wordt opgemaakt en dat een deel van de van de leden ontvangen gelden wordt afgedragen aan het landelijk IVN. Aangezien de penningmeester ook de registratie van leden en donateurs onder haar beheer heeft lijkt het haar zeer praktisch om een ledenbestand op te zetten dat het betalingssysteem gekoppeld wordt. Tineke is dan ook van plan algemene richtlijnen op te stellen om de geldstroom overzichtelijker te maken. Aan het monetaire wel en wee van de afdeling denkt ze zo'n anderhalf à twee uur per week te moeten besteden.

Hoewel Tineke geen bestuurservaring heeft is zij goed thuis in financiële zaken. Zij is administrateur van beroep, en vindt dat deze functie een prima mogelijkheid biedt binnen de afdeling met haar vakgebied bezig te zijn. Ze wil ook graag ervaring opdoen in het bestuur van een instantie die op non-profit basis opereert.

Tineke is zo'n half jaar geleden de gelede van het IVN komen, versterken t.a.v. de publiciteit rond onze afdeling, rond specifieke activiteiten, ons bereiken.

Jan Rooymans
Van 't
lekker'sstraat 40
katten. Haarlem
' 6488
*

Wat zijn

De nieuwe **bond enfb**
welke pla
voor de n.

plaats gaat het bestuur een nieuw Beleidsplan opstellen over 1994-1998, aangezien het huidige plan volgend jaar afloopt. Ook worden de handen uit de mouwen gestoken om een inventarisatie te maken van alle werkzaamheden binnen de afdeling. Aan de hand van een dergelijk overzicht zou kunnen worden nagegaan welke mensen bepaalde taken aan zouden kunnen, en dit zou voeren tot een betere verdeling van diverse werkzaamheden. Op het gebied van het milieu wil het bestuur meer aandacht gaan besteden aan het 'grijze' aspect (milieubewust in en om het huis). Wellicht kan op termijn naast de groencursus een milieucursus opgezet worden.

Als dit nummer van de Toorts uitkomt is het bestuur van de IVN-afdeling Haarlem e.o. verrijkt met drie nieuwe leden, en wel Lya Smink (secretaris), Tineke Allaert (penningmeester) en Fred Hagens (voorzitter). Gedrieën vormen zij het Dagelijks Bestuur en ze zijn van harte welkom.

In een onlangs gehouden informeel vraaggesprek hebben de nieuwe leden iets verteld over zichzelf, wat hun functie inhoudt en welke plannen het bestuur heeft. Het doel van dit gesprek was tweeledig, namelijk om deze drie mensen aan u voor te stellen en u een beeld te geven van wat het bestuur doet.

Profielschets van de nieuwe bestuursleden

Fred Hagens, die nu het recht heeft de voorzittershamer ter hand te nemen, zal voor de meesten van u geen onbekende zijn. Hij is eerder gedurende twee termijnen penningmeester geweest, en gaat nu de uitdaging van het voorzitterschap aan.

Nog meer aandacht schenken aan de naamsbekendheid van het IVN staat ook hoog genoteerd.

Het bestuur wil de leden actief bij de afdeling betrekken, en daarnaast wil men samenwerken met andere groeperingen om zo te komen tot een nog betere kennisoverdracht.

Wat doet het bestuur?

Naast het uitzetten van nieuwe lijnen draagt het bestuur natuurlijk zorg voor het reilen en zeilen binnen de afdeling. Die taak rust op de schouders van alle zes de bestuursleden. De overige drie leden zijn alle coördinator van diverse werkgroepen binnen de afdeling.

Het bestuur komt 8 à 10 maal per jaar bijeen. Tijdens ledenvergaderingen legt het bestuur verantwoording af over het gevoerde beleid en worden eventuele plannen van het bestuur aan de leden voorgelegd.

Tineke Allaert Fred Hagens Lya Smink

Als dit nummer van de Toorts uit het bestuur van de IVN-afdeling e.o. verrijkt met drie nieuwe leden: Lya Smink (secretaris), Tineke Allaert (penningmeester) en Fred Hagens (voorzitter). Gedrieën vormen zij het dagelijks Bestuur en ze zijn verantwoordelijk voor de afdeling.

Namens het bestuur wil ik op deze plek even stilstaan bij het jubileum van de Toorts.

In haar 10-jarig bestaan heeft de Toorts een vaste plaats veroverd in onze IVN-activiteiten. Zij vormt een belangrijke "spin in het web" van onze afdeling. Enerzijds met het activiteiten overzicht en gegevens over onze werkgroepen en anderzijds als bron van informatie over tal van wetenswaardigheden met betrekking tot natuur en milieu.

In de 10 jaar dat de Toorts nu bestaat heeft zij zich ontwikkeld tot een zeer volwaardig afdelingsorgaan dat de vergelijking met andere IVN afdelingsorga-

Niet alleen op ledenvergaderingen maar ook daarbuiten kunnen leden hun zegje doen en de bestuursleden benaderen als ze iets op het hart hebben. Zoals al eerder in dit verhaal naar voren kwam wil het bestuur de leden graag bij allerlei activiteiten betrekken. De voorzitter verwoordde wat het bestuur graag zou willen zien op de volgende manier: hij vergelijkt de afdeling met een bus, waarin het bestuur op de chauffeursplaats zit. De bestuurders zien graag veel leden op de voorste banken die meekijken en meedenken tijdens de reis en niet passief achterin blijven zitten. Een goed functionerende afdeling heeft betrokken leden nodig, en hopelijk krijgt het bestuur tijdens de rit vele enthousiaste mensen in de bus.

Lya, Tineke, Anneke, Fred, Eric en Jacques: een heel goede tijd toegewenst als bestuur en veel succes met de uitvoering van jullie plannen.

Yvonne Beerthuizen

sturende taak, en hij draagt er ook zorg voor dat het IVN naar buiten toe geprofileerd wordt.

Desgevraagd denkt Fred dat met deze jaren met glans kan doorstaan. En dat is best iets om trots op te zijn! Zij vormt een belangrijk onderdeel van de profilering van onze afdeling naar de leden en donateurs en naar "buiten" toe. De oplage is, mede door de groei van de afdeling, gestegen naar 300 exemplaren.

Met de komst van een nieuwe drukker is ook de vormgeving veranderd. Voor u ligt het nieuwe, schitterende resultaat; een "magazine" achtige Toorts met een professionele uitstraling. Met een nieuwe cover en binnenin opmaak in kolommen heeft de redactie na 10 jaar een nieuwe weg ingeslagen die naar onze verwachting u als lezer bijzonder zal aanspreken.

Met het bereiken van de 11e jaargang willen wij hierbij allen bedanken die de afgelopen 10 jaar hun steentje aan de Toorts hebben bijgedragen, in het bijzonder het redactieteam van toen en nu. Daarnaast gaat onze dank uit naar diegenen die hebben gezorgd voor de distributie van de Toorts. Vol vertrouwen zien wij uit naar de komende jaargangen!

Namens het bestuur,
Fred Hagens, Voorzitter.

Er zijn mensen die zich goed voorbereiden. Welbewust kiezen ze voor een lidmaatschap van het IVN. En vervolgens pakken ze wat activiteiten op en leren zo wat mede-leden kennen. En zo verder.

Ik ben nogal een twijfelaar. Dus ik heb eerst wat mensen leren kennen die lid waren van het IVN; met één ben ik zelfs getrouwd. Ik ben maar een beetje mee gaan doen. Niet eens vanwege de natuur (schande!). Er startte een hernieuwde werkgroep Publiciteit en er moest een nieuwe folder gemaakt worden. Nou kijk, daar loop ik warm voor! En omdat alle vergaderingen bij ons thuis plaatsvonden, was ik daar vanzelf bij.

** Oproep! **

De vereniging "Behoud de Hekslootpolder" zoekt mensen die in staat en bereid zijn om gedurende enige jaren in de Hekslootpolder op een aantal plaatsen planteninventarisaties uit te voeren. Het gaat om plekken die qua vegetatie interessant zijn of dat eventueel kunnen worden. Ook wordt gezocht naar iemand die voor één of meer jaren onderzoek wil verrichten naar de aanwezigheid van vleermuizen in de Hekslootpolder. Hebt u hierover vragen, wilt u er meer over weten, of zegt u: "Ja, dat wil ik wel doen", neemt u dan contact op met: Peter de Jong, Merwedestraat 54, 1972 VW IJmuiden. Tel. 02550 - 21830. B.g.g.: 020 - 6263616.

Maar het bleef voor spek en bonen. In de Toorts las ik dat de nieuwe folder door iemand "van buiten" was ontworpen, en toen viel het dubbeltje. Hoezo "van buiten"? Ik wilde er bij horen! En dan zul je net zien: Fred Hagens zoekt het hogerop in de vereniging en er moest voor de Publiciteitswerkgroep een nieuwe coördinator worden aangewezen (toegegeven: de vergaderingen waren vreselijk gezellig maar absoluut chaotisch, dus daar moest eens flink de formele bezem doorheen!) en iedereen keek mijn kant op (afschuiven heet dat), en ik was blij dat ik niet m'n lidmaatschap had geregeld: ik kon 'legaal' toehappen.

We hebben een zeer gemotiveerde werkgroep! Met grote inzet en op volle sterkte gaan we de komende periode in. Hoewel we bruisen van de ideeën, is het goed als opmerkingen, kritiek, suggesties, ervaringen t.a.v. de publiciteit rond onze afdeling, rond specifieke activiteiten, ons bereiken.

Jan Rooymans
Snelliusstraat 40
2014 EA Haarlem
023 - 246488

fietsers**b**ond **enfb**

De ENFB organiseert op 15 mei a.s. een demonstratieve fietstocht die begint bij het NME-centrum en eindigt op het Vlooienveld. Spreker is hier Luud Schimmelpenninck, muzikale medewerking wordt verleend door de Haarlemmer straatmuzikanten. De tocht voert langs allerlei knelpunten, maar komt ook langs mooie plekken. Inlichtingen verschaft Carla Warmerdam, G.van Bouillonstraat 37 rd. Tel.334696.

wijzigingen ledenbestand

Correctie decembernummer

- C. Jansen, juiste adres is Jansweg 39/h 029

Nieuwe leden

mw. J.A. Bosman-Tielens
W. Klooslaan 29 hs
2024 JP Haarlem
tel: 262827

mw. Carin Frasa
Neptunusstraat 16 rd
2024 GP Haarlem
tel: 274607

dhr. Dick van Galen
Kleverparkstr. 23
2023 CK Haarlem
tel: 264764
(was donateur)

F.J. de Graaf
Prof. Pelstr. 3
2035 CP Haarlem
tel: 359183

mw. Ineke Kloeg
Doornebergln. 56
1974 NE IJmuiden
tel: 02550-21312

A.W. Witkamp
Lootsstr. 29
2035 SV Haarlem
tel: 335193

Nieuwe donateurs

J.P. Breeuwsma
J. v. Galenstr. 76
2014 AK Haarlem
tel: 247121

mw. Carla Huisman
Maaslaan 5
2105 XB Heemstede
tel: 290707

H. Kieft
Glipperweg 68
2104 AM Heemstede
tel: 282691

R. Kleverwal
Kinderhuissingel 26
2013 AS Haarlem
tel: 325443

mw. Joke Nauta
Voorduinstr. 55
2023 PC Haarlem
tel: 277959

E.M.H. Schmidt
Mr. J. Gerritszln. 87 I
2024 KP Haarlem
tel: 274005

W. van Til
Engelszstr. 16
2023 EV Haarlem
tel: 274821

mw. R.C. Wapenaar
Const. Huygenslaan 20
2106 AD Heemstede
tel: 240103

Verhuisd

D. Sas
nieuw adres:
Venkelstr. 17
2034 MT Haarlem

Marc v. Schie
nieuw adres:
Noorwegenstr. 71
2034 AG Haarlem

Fred Stol
nieuw adres:
Teslastr. 25
2014 KK Haarlem

Opgezegd

mw. Y. Alfrink (donateur)
Bloemendaalseweg 153
2061 CJ Bloemendaal

mw. R.M. Hulshoff (lid)
Westerstr. 92
1655 LE Sijbekarspel

dhr. G. Olyerhoek (donateur)
Landzichtln. 30
2101 ZN Heemstede

mw. P.C.T. Peeters (donateur)
Varsseveldseweg 6
7095 AT De Heurne

dhr. J.A. v.d. Pool (lid)
V. v. Goghsingel 52
2182 LP Hillegom

mw. Elly Schalkwijk (lid)
Raamsteeg 15 zw
2011 BH Haarlem

dhr. N.C.J. Selie (lid)
Veenenburgerln. 19
2182 DA Hillegom

dhr. A. Timmer (lid)
Laan van Parijs 72
2034 EH Haarlem

dhr. Karel Vloon (lid)
mw. Kitty de Bot "
Hoflanderweg 99
1945 ZD Beverwijk
(overgegaan naar afdeling
Midden-Kennemerland)

Voor deze naamswijziging is gekozen opdat de titel van de werkgroep aangepast zou kunnen worden aan de reeds enige tijd bestaande situatie. Naast activiteiten in het (basis)onderwijs vonden de afgelopen tijd ook activiteiten plaats in de vorm van excursies in natuurgebieden en themamiddagen in het Natuur- en Milieucentrum, alles speciaal voor kinderen. De doelstelling van de Werkgroep Kinderen luidt nu: het stimuleren van binnen- en buitenschoolse activiteiten op het gebied van natuur- en milieueducatie.

Anneke Wegman heeft het koördinatorschap op 27 januari '93 aan mij, Hetty van Halder, doorgegeven. Anneke wordt nogmaals bedankt voor haar inzet als koördinator van deze werkgroep, waarvan ze overigens gewoon lid blijft.

de natuurgids

In 12 televisieprogramma's, verzorgd door Teleac en uitgezonden op TV2 op de zondagavond tussen 19.35 en 19.50 uur (de start was op 21 maart), gidst Nico de Haan de cursist door de natuur van Nederland in al zijn verschijningsvormen. Hij vertelt aan de hand van landschapstypen over specifieke kenmerken, typerende planten en dieren en het ontstaan en de eventuele bedreigingen ervan. Ook wordt aandacht besteed aan natuur-ontwikkelingsprojecten in Nederland. Per programma behandelt Nico de Haan 3 gebieden die een bepaald landschapstype vertegenwoordigen, zoals wadden en delta, kust en duin, kwelders en zeeklei, laagveengebied, hoogveengebied, rivierengebied, kleine rivieren en beken, gestuwd zand, dekzandgronden, lössgebied en nieuw land. Tenslotte bespreekt hij de natuur in de stad. De bezochte natuurgebieden liggen verspreid over heel Nederland. Thema's die aan de orde komen zijn: de dynamiek van de getijden, de deltawerken, land- en waterwinning, vervening, het potstalsysteem, dijkverzwaringen, klifkusten, kreekkruggen, sprengen en linten in het

De leden van de werkgroep zijn momenteel druk bezig om een 15-tal Haarlemse scholen te begeleiden met het gidsen van natuurwandelingen onder schooltijd in de buurt van de aangemelde scholen. In februari is ook de cursus 'Natuurouders' gestart: een initiatief van IVN Haarlem, Ecodroom Heemstede en Nat.Park Z.Kennemerland. Een aantal scholen heeft hiervoor ouders aangemeld, om ze zo kennis te laten maken met het helpen bij natuurlessen op school.

De IVN-kindermiddag over afval en afvalscheiden in het NME-centrum Ter Kleef in Haarlem op 7 februari is goed bezocht, zij het dat de doelgroep (8-14 jaar) niet aanwezig was. Wel hebben veel ouders met jongere kinderen de 'afval'middag bezocht.

Verdere informatie bij Hetty van Halder, tel. 023 - 246488.

landschap.

Bij de serie hoort een boek, hoewel de TV-programma's ook zonder dat boek goed te volgen zijn. De titel is 'Natuurgids voor groen toerisme' en kost fl. 29,50. (ISBN 90 6533 310 X)

De diverse streken en gebieden kunnen per provincie erin worden opgezocht. In elke provincie zijn vier tot zes wandelroutes geselecteerd, waarbij de route zelf en alles wat men onderweg kan tegenkomen, uitgebreid wordt beschreven en verlucht is met schitterende foto's. Detailkaarten verschaffen nadere bijzonderheden, zoals de bereikbaarheid. Behalve deze routes is een keus gemaakt uit nog andere natuur- en wandelterreinen, die iets minder uitgebreid worden beschreven. Ook de fietsers komen aan bod: geselecteerde fietsroutes brengen de deelnemers op de mooiste plekjes van de provincie.

De 'Natuurgids voor groen toerisme' is geschreven door Sytzo Dijkhuizen. Tijdens de uitzendperiode op TV organiseert het IVN wandeltochten door de behandelde landschapstypen.

Water, zand, Kennemerland

.... is de titel van de expositie die sinds 27 februari j.l. "draait" in het Ecodroom, het natuur- en milieucentrum in het wandelbos Groenendaal te Heemstede.

Zoals sinds een aantal jaren te doen gebruikelijk, is ook deze expositie weer samengesteld door de werkgroep Tentoonstellingen, in samenwerking met een aantal vrijwilligers van het Ecodroom. Er is in die jaren een hechte band gegroeid met deze vrijwilligers, een band die niet altijd door onze (jonge) IVN-ers wordt begrepen, zoals ik onlangs heb ontdekt. Men vraagt zich af wat die "vreemdelingen" met ons IVN van doen hebben. Kunnen we onze eigen boontjes niet doppen, en waarom moet er, naast de vaste exposities bij de polder-, knoppen- en paddestoelendag, óók nog eens in het Ecodroom een tentoonstelling worden opgebouwd?

Het lijkt me daarom goed, hier uit de doeken te doen hoe een en ander tot stand is gekomen. Een aantal jaren geleden, in de periode dat Mieke Wilmink secretaris van onze afdeling was, kwam vanuit de Beheerscommissie van de kinderboerderij 'het Molentje' in Heemstede op haar tafel het verzoek IVN-ers te leveren voor de

samenstelling van natuur- en milieu-exposities die gehouden zouden worden in het nieuwgebouwde Ecodroom, naast de kinderboerderij. Aan deze oproep heeft een vijftal leden van onze afdeling gevolg gegeven, En zo is het gekomen.....

We zien daarom deze activiteiten wel degelijk als een wezenlijk onderdeel van onze afdeling, evenals dat wat er door José aan activiteit wordt gedaan in Thijse's Hof in Bloemendaal.

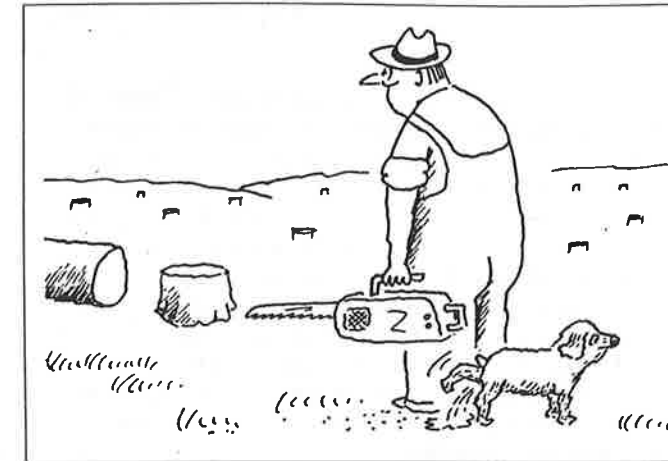
Heb je 'trek' om onze gelederen te komen versterken (kennis van zaken is niet noodzakelijk, enthousiasme is belangrijker!), ga dan eerst eens kijken wat wij samen hebben gemaakt van "Water, Zand, Kennemerland". Het Ecodroom is geopend op woensdag en zaterdag van 14.00 tot 16.30 uur en op zondag van 10.30 tot 16.30 uur.

Wil je daarna meer weten over onze werkgroep, bel mij dan eens op. Mijn telefoonnummer vind je onder IVN Zakelijk op de binnenzijde van de kافت van dit blad.

Jacques de Jong

Er is maar één maal per jaar sprake van zo'n breed opgezet samenwerkingsverband, wat deze campagne tot een uniek project maakt.

De kern van de campagne is, dat deelnemers aan lopende acties hun eigen inspanningen onder de aandacht van de gemeente brengen. Vervolgens presenteren de plaatselijke groepen op 22 april een "Oproep voor de Toekomst" aan de gemeente: die wordt gevraagd óók werk te maken van een duurzame samenleving. Er worden haar dan concrete voorstellen gedaan ten aanzien van o.a. vermindering van energieverbruik,

grondstoffenbeleid en samenwerkingsverbanden met buitenlandse gemeenten. In de 6 weken dat "Werk Samen aan een Schone Wereld" duurt, worden zoveel mogelijk mede-ondertekenaars en nieuwe deelnemers aan acties geworven.

Op 5 juni moeten de gemeenten reageren op de oproep en afkondigen wat de concrete maatregelen zijn die zij van plan zijn te nemen, gericht op een duurzame samenleving.

In 1994 wordt met behulp van een "duurzaamheidsmeter" gemeten in hoeverre de gemeenten hun toezeggingen hebben waargemaakt.

Is uw belangstelling voor deze campagne gewekt, dan is dit een extra aanleiding om naar onze volgende ledenvergadering op 13 april te komen. Daar zal namelijk na de pauze dieper worden ingegaan op dit onderwerp.

Ik nodig u daarom dringend uit te komen, want een schone wereld is ook uw zorg.

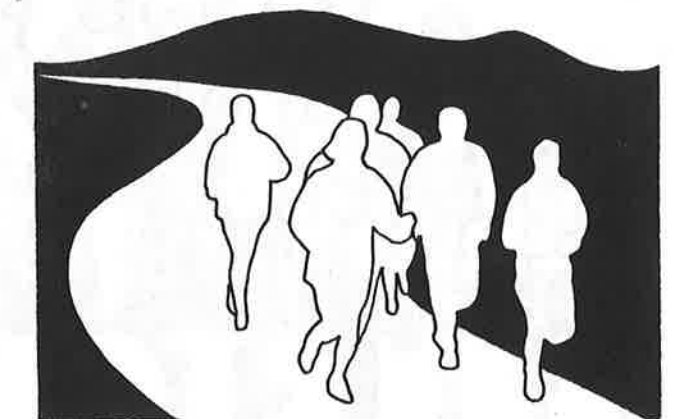
Lya Smink.

Trimmen in Kennemerduinen aan banden

In het concept-beheer- en inrichtingsplan voor Het Nationaal Park Zuid-Kennemerland (dat bestaat uit De Kennemerduinen en de door Natuurmonumenten beheerde landgoederen Duin en Kruidberg, Heerenduinen, Midden-Herenduin en Slingerduin) zijn enkele nieuwe voorstellen gedaan:

Het aantal trimmers in De Kennemerduinen en aangrenzende landgoederen moet worden beperkt.

Het Nationaal Park Zuid-Kennemerland gaat maatregelen nemen tegen de steeds grotere aantallen sporters in het duingebied. Het samenwerkingsverband van terreinbeheerders en lokale bestuurders wil de toegankelijkheid van De Kennemerduinen en aangrenzende landgoederen (waaronder Duin en Kruidberg) voor trimmers beperken. Wandelaars, fietsers en andere natuurgerichte recreanten blijven uiteraard welkom. Maar dat geldt niet voor de steeds grotere aantallen individuele trimmers en sporters in groepsverband. De maatregelen

len blijken nodig om de natuur te sparen en andere recreanten niet te storen. Gedacht wordt aan het instellen van een toegangsverbod en het maken van afspraken met groepen en sportclubs.

Om de toestroom van recreanten beter te sturen zal het duingebied worden onderverdeeld in "natuurkernen" en gebieden met "recreatief medegebruik". In de "natuurkernen" moet rust zijn gegarandeerd. Deze gebieden zijn veelal niet voorzien van voorzieningen, liggen ver van de ingang of zijn moeilijk

X Werk samen aan een schone wereld. 1993

In 1992 hebben 262 gemeenten in Nederland bijgedragen aan een kaartenactie in het kader van de campagne 'Werk Samen aan een Schone Wereld'.

De regering ontving toen 38500 kaarten en de gemeenten kregen naar schatting nog eens zo'n 40.000 stuks. De inzenders gaven op die kaarten aan wat ze zelf aan het milieu doen en welke bijdrage aan een duurzame samenleving ze van de regering verwachten.

Al deze kaarten werden verstuurd naar de UNCED-vergadering in Rio de Janeiro, waar ze samen met anderhalf miljoen kaarten uit andere delen van de wereld werden gepresenteerd aan de aanwezige wereldleiders.

De WSSW heeft dit jaar een vervolg op die actie. Ze zal in 1993 een grootscheepse campagne gaan voeren, in de 6 weken die liggen tussen Earthday (22 April) en Wereldmilieudag (5 juni).

Deze campagne geeft invulling aan de, tijdens de UNCED geformuleerde, Local Agenda waarin de Verenigde Naties alle gemeenten in de wereld oproept, op plaatselijk niveau te werken aan een duurzame samenleving. Het doel van deze campagne is dat groepen individuen en gemeenten elkaar stimuleren om een duurzame samenleving tot stand te brengen.

In een gezamenlijke actie van lokale en milieu- en ontwikkelingsgroepen en gemeenten zullen verscheidene campagnes aan elkaar worden gekoppeld, op het gebied van verkeer, energiebesparing, hardhout, voedsel en solidariteit.

Naast het IVN wordt er door tal van organisaties aan deze campagne deelgenomen. Een kleine greep: Centra voor Ontwikkelingssamenwerking, De Kleine Aarde, Global Action Plan, stichting Milieu Educatie, vereniging Milieu Defensie, enz., enz. Bij elkaar 17 organisaties.

bereikbaar. Er komt zo'n omvangrijke "natuurkern" ten noorden van de lijn Parnassia-Vogelmeer. In de gebieden met "recreatief medegebruik" zijn meer mogelijkheden voor de recreant. Ondanks dat de natuur voorop staat, zijn er volop wandel- en fietspaden, speelweiden en -plassen en horecavoorzieningen. Ze liggen dan ook dicht bij de ingangen.

Het nationaal park wordt uitgebreid met een aantal omringende terreinen.

Een reeks aangrenzende terreinen, zoals het zuidelijk deel van de strandvlakte IJmuiden, de duinen ten noorden van de Heerenduinweg, het militair terrein en 't Vlakje langs de Bloemendaalse Zeeweg zouden hiervoor in aanmerking komen. De eigenaren van deze gebieden gaan hier in principe mee akkoord. Ook zouden het landgoed Caprera en een stuk van het terrein van het provinciaal ziekenhuis in Santpoort kunnen worden toegevoegd aan het nationaal park. Het is tevens de bedoeling te gaan samenwerken met de landgoederen in Velsen-Zuid en het Thijssse's Hof in Bloemendaal.

De zeereep en de aangrenzende duinen mogen op natuurlijke wijze verstuiwen.

Deze plannen moeten nog nader worden

uitgewerkt en bovendien is hiervoor toestemming nodig van het Hoogheemraadschap Rijnland. In Duin en Kruidberg en Midden-Herenduin worden al proeven genomen met verstuiwingen.

Er komt een doorbraak in de buitenste duinenrij en de natte duinvalleien worden hersteld.

Het terugdringen van de drinkwaterwinning moet het herstel van de waardevolle natte duinvalleien inluiden. De natuurlijke waarden van duinmeren moeten worden verhoogd door ze minder diep te maken en de oevers af te vlakken. Het begrazen van de duinen door grote dieren zoals pony's wordt verder onderzocht.

Een onderzoek moet duidelijk maken of er edelherten kunnen worden uitgezet.

Deze grote grazers kwamen tot in de achttiende eeuw in de Noordhollandse duinen voor. Door het opnieuw uitzetten van edelherten zou een natuurlijker situatie worden geschapen. Het Nationaal Park Zuid-Kennemerland is officieel nog in oprichting' en krijgt pas een definitieve status als het ministerie van landbouw, natuurbeheer en visserij het beheer- en inrichtingsplan goedkeurt.

Bron: Haarlems Dagblad 17 februari 1993

Optimistisch als ik ben ga ik er van uit dat wanneer deze aflevering van ons lijfblad door uw brievenbus wordt geschoven de lente nadrukkelijk aanwezig is in ons land. Aangezien dit jaargetijde de meeste mensen wat huppelig maakt leek het me wel wat om de blik deze keer te vestigen op een algemeen bekende spring-in-'t-veld hier te lande. Hij paart een opgeruimd karakter aan een allerliefst uiterlijk. Meestal zijn mijn buurtgenoten rare kwanten met

een sinistere reputatie, veel poten en vreemde uitsteeksels. Zo niet de held van dit verhaal. Hij is een aanvallig ogende bosbewoner, die in wetenschappelijke werken gebukt gaat onder de naam *Sciurus vulgaris*. In dit verhaal zal hij zich echter aan u openbaren als de gewone eekhoorn, die zijn lichtvoetig leven leidt in menig bosgebied van Nederland.

De eekhoorn behoort tot de indrukwekkend

grote orde van de knaagdieren of rodentia, die met zo'n 1500 soorten het aardrijk bevolken.

Er zijn vele ondersoorten, maar voor dit artikel kan ik wel volstaan met de algemene mededeling dat 'onze' eekhoorn tot de geslachtsgroep van de boomeekhoorns behoort. Hij is inheems in Europa, waar hij met name in naald- en beukenbossen zijn domicilie heeft.

De gracieuze verschijning van de eekhoorn zal u allen bekend zijn: slank lijf, ruigbehaarde rode staart, witte buik en rode rug.

De staartharen worden wel 10 cm lang en groeien in twee richtingen. Deze superklimmer heeft lange sterke achterpoten met scherpe nagels. Ook de voorpoten zijn goed ontwikkeld, op een gereduceerd duimpje na. Alles bij elkaar weegt dit brokje beweeglijkheid nog geen pond.

Hoewel hij weinig gewicht in de schaal legt heeft zijn poezelig uiterlijk hem een warm plekje in de harten van veel mensen bezorgd. Deze populariteit is terug te vinden in sprookjes, legenden en volksverhalen waarin de rappe pienter ogende eekhoorn een rol speelt.

Bij diverse oude volkeren had het dier een plaats in de mythologie.

Niet dat een gemiddelde eekhoorn hier weet van heeft, die leeft zijn eigen leven en staat niet open voor menselijke hersenspinsels omtrent zijn persoon.

Hij is een simpel pelsdiertje dat meedoet aan het aloude gebruik van het zich tooien met een zomer- en winterkleed.

Hij verandert niet dramatisch van kleur, maar heeft 's winters meer grijs in de vacht, die uiteraard dikker is dan het zomerbontje. Ook de oorpluimen zijn dan het best ontwikkeld en de hand- en voetzolen zijn behaard.

Een dergelijke gewoonte maakt natuurlijk wel twee maal per jaar een serieuze verharing noodzakelijk, en wel in het voorjaar en in de herfst. Die verharing gaat gefaseerd. De aanzet voor het zomerkleed begint in de lente bij de kop en via nek, rug en staart wordt de eekhoorn in het nieuw gestoken. Bij de eekhoornheer is de zomergarderobe in het midden van de zomer compleet, bij de dames gaat het allemaal wat sneller: zij hebben hun nieuwe uitmonstering voordat de jongen worden geboren.

Als eekhoornvrouw heb je dan wel wat anders aan je kop dan je uiterlijk. De pronte pluimstaart en oortoefjes worden maar één maal per jaar van nieuwe haren voorzien. Tegen het eind van de winter vallen de dekharen en de

onderwol van de staart gedeeltelijk uit, zodat dit trotse lichaamsdeel tijdelijk wat miezerig oogt. Dat leed is echter spoedig geleden.

Niet alleen met de haren van de eekhoorn gebeurt iets in de lente, ook met de hormonen is wat aan de hand. Menig eekhoornman, doorgaans toch niet zo op ander gezelschap gesteld, wordt overvallen door de dwingende behoefte het andere geslacht op te zoeken om de mogelijkheid van kinders te bespreken. In die tijd is hij vrij agressief naar andere eekhoornheren toe en verlaat zijn gerieflijk onderkomen om in het territorium van een vrouwtje zijn succes te beproeven. Aanvankelijk wordt hij prompt aangevallen door zijn uitverkorene, en hij zal flink zijn best moeten doen om haar te overtuigen van zijn eerbare bedoelingen. Dat doet hij met veel imponeergedrag en andere lichaamstaal waarbij de pluimstaart een rol van betekenis speelt. Zij vertoont nog wel een symbolisch wegloupedrag, maar begint zich toch wat soepeler op te stellen naarmate de dagen verstrijken. Haar toestemming voor waar het allemaal om begonnen is geeft zij door het afzetten van een geurspoor. De paring vindt plaats in de intimiteit van haar hoofdnest, en na deze aktiviteit blijven ze nog een tijdje bij elkaar.

Maar ergens tijdens de 38 dagen van haar draagtijd begint ze te vinden dat hij lang genoeg in haar onderkomen heeft vertoefd. Hij heeft zijn plicht gedaan, en verder kan ze het wel alleen af. Ze verjaagt de aanstaande vader van haar kroost van huis en erf en bereidt zichzelf en haar woning voor op de geboorte van haar jongen.

De worp kan variëren van 3 tot 8 kleinen die kaal, blind en roze ter wereld komen. De borelingen wegen tussen de 8 en 12 gram en hun eerste donsharen verschijnen als ze zo'n 10 dagen oud zijn.

Daarna is de haargroei niet meer te stuiten, en met 19 dagen zijn ze dikbehaard. Kijk op hun omgeving krijgen ze pas als ze een maandje oud zijn, en dan zijn de tandjes inmiddels ook zonder veel problemen doorgekomen.

De voorspoedig groeiende kinderen worden door hun moeder gezoogd en schoongehouden, maar als ze hun tanden hebben wordt het tijd dat ze overgaan op vaste kost, die ze voor het gemak bij moeder wegpikken.

Als ze de indrukwekkende leeftijd van 45 dagen hebben bereikt wordt hun hori-

zon aanzienlijk verbreed: ze nemen een kijkje buiten het nest. Tijdens hun stoei-, buitel- en klimpartijen in de boom waar ze wonen worden ze nauwlettend in de gaten gehouden door hun moeder. Wie zo onfortuinlijk is uit het nest te vallen meldt zich met een doordringend gefluit, zodat moe zich over de kleine kan ontfermen voordat doodsvijand boom-marter dit kan. Als er gevaar dreigt worden de kleuters naar een veilige plek afgevoerd. Heel jonge eekhoorns hebben van flank tot elleboog een handige huid-plooi, en aan dit handvat kan moeder ze meevoeren. De oudere jongen houden zich met staartje en pöten aan haar nek vast. Met 8 weken is het grut zelfstandig, maar ze kunnen nog maanden in de buurt van het ouderlijk huis rond blijven hangen. Uiteindelijk zoeken ze hun eigen weg in de wereld, en als ze ca. 10 maanden zijn kunnen ze zelf voor nageslacht zorgen. Zover komt het voor de meeste jongen echter nooit, want maar 25% overleeft het eerste jaar.

De eekhoorn houdt er een verheven levensstijl op na: hoog in de boomkruinen waar hij ook zijn nesten bouwt. Hij rent en springt moeiteloos in de hoogste bomen rond, waarbij zijn scherpe nagels prima houvast bieden. De pluimstaart speelt bij deze capriolen een belangrijke rol als evenwichts'orgaan'. Ook de aanwezigheid van tastharen die aan de flanken en de buitenkant van de ledematen zitten dragen bij tot een perfecte balans. Die heb je wel nodig als je woning zich op 5 tot 15 meter boven de grond bevindt. Dit comfortabele optrekje is rond van vorm en overdekt, en aan de buitenkant bestaat het uit gevlochten twijgen. Dit alles bevindt zich op een solide takvork, ondersteund door zijtakken. De binnenkant wordt gestoffeerd met een dikke laag mos, gras, veren en ander zacht materiaal dat voorhanden is. De doorsnede van het nest is 50 cm en het is 30 cm hoog, zodat de eekhoorn zich er ruim in kan bewegen. De hoofdingang zit aan de zijkant en voert omlaag, en aan de kant van de sta, zit een kleine vluchtopening, want de eekhoorn is niet voor één gat te vangen. De hoofdingang is trouwens afsluitbaar met een klep, wat handig is als het regent en guur is. Een beetje eekhoorn is huizenbezitter: naast het hoofdnest heeft hij vaak enkele andere eenvoudige onderkomens die als slaap- of vluchtplek dienen. Hoewel hij heel goed zijn eigen huis

in elkaar kan zetten maakt hij ook dankbaar gebruik van prefabwoningen. Te denken valt hierbij aan grote vogel-nesten of knusse boomholten. Ook nestkastjes die alleen maar een grotere voordeur behoeven gaat de eekhoorn niet uit de weg. Alles wat dan nog moet gebeuren is het inwendige stofferen en je zit als eenvoudige eekhoorn op rozen.

Dat ze veel aandacht aan comfort besteden is niet verwonderlijk, want net als de mens brengt een fatsoenlijke eekhoorn de nacht in zijn sponde door. Een winterslaap houdt hij ook niet, zodat hij het in de barre maanden wel aangenaam moet hebben. Hij slaapt veel en graag als het buiten spookt en komt alleen de deur uit om de inwendige eekhoorn te verzorgen. Ook uitwendig zorgt de eekhoorn er voor dat hij door een ringetje te halen is. Hij is een keurige kostganger die na elke genoten maaltijd de fraaie snuit goed schoonpoetst en buik en flanken in onberispelijke staat houdt door deze aan takken schoon te vegen. Hij ziet er zo proper en glanzend uit dat het moeilijk is te geloven dat de vacht van het dier onderdak biedt aan een overweldigend aantal vlooiën dat daar kost en inwoning geniet. De vlooiën daargelaten geeft de eekhoorn de voorkeur aan een solitaire levenswijze, en omdat hij geen winterslaap houdt moet hij er voor zorgen dat hij op ordentelijke wijze de magere maanden doorkomt. Iedere eekhoorn kijkt vooruit, en legt op tijd voorraden aan in boomholten, in de grond aan de voet van een boom of in lege vogelnesten. Denneappels, zaden en paddestoelen worden keurig opgeborgen en als de nood aan de eekhoorn is spreekt hij een van zijn voorraden aan. Nu vergeet het beest wel eens zo'n voorraadkastje, waardoor de verzamelde zaden de kans krijgen te ontkiemen. Zo doet de eekhoorn mooi werk in het kader van de zaadverspreiding. Behalve zaden heeft het dier nog andere culinaire voorkeuren, een zeurpiet aan tafel is hij allerm minst. Knoppen, bloesems, bessen, scheuten, schors en sap van bomen, het gaat er allemaal in. Een principieel vegetariër is hij ook niet: slakken, insectelarven en ook vogeleyen vinden de weg naar zijn maag. Voor hazel- en walnoten mag je

hem 's nachts wakker maken, maar ook denneappels staan zeer hoog genoteerd. De kegels worden eerst zorgvuldig en vakkundig van hun dekschubben ontdaan en de vrijkomende zaden worden eruit gelikt. Opruimen na het genoten maal behoort niet tot zijn vaste gewoonten, de grond onder zijn eetplek ligt vaak bezaaid met kale uitgerafelde dennekegels. In de winter zijn vooral de voedselrijke knoppen van allerlei gewassen meer dan welkom. Zaden bevatten weer veel vetten, zetmeel en eiwitten die weliswaar voor de te groeien plant bestemd zijn maar door een actieve klant als de eekhoorn ook heel goed gebruikt kunnen worden. Een dartelevensstijl eist veel energie en een goede conditie is van levensbelang.

Misschien hebt u wel eens een onooglijk bloempje of een torretje of een plukje mos door een bekerloop bekeken. Wat je dan ziet, is altijd weer mooi en boeiend. Zo boeiend, dat je wel eens iets meer wil weten over dat plantje of beestje. Nou, dat kan. Daarvoor kunt u terecht bij onze Groene Winkel.

Behalve de genoemde bekerloop vindt u hier heel aardige en niet al te dure (vaak voor IVN-ledenprijs) natuuruitgaven, zoals een boekje over wat je aan 't strand vindt, of over diersporen, en zoekkaarten om een boom aan z'n knoppen te herkennen, of waterplanten en beestjes in de sloot, of van bodemdiertjes. En wat te denken van die prachtige posters over houtwallen, paddestoelen of vlinders!

En hoe meer je leest en ziet, hoe meer je wilt weten. Dan is er voor de liefhebber de Ecologische Flora deel 1 t/m 4, of het boek 'Ontdek de Duinen' of 'Zuid-Kennemerland Natuurlijk'. En allemaal verkrijgbaar of te bestellen bij de Groene Winkel van het IVN.

Deze Groene Winkel heeft geen vast verkooppunt, maar wij zijn in elk geval bij alle evenementen waar flink wat publiek

De eekhoorn is nooit te beroerd om af te dalen naar het grondniveau van gewone stervelingen. De wandelaar kan hem vaak aantreffen terwijl hij op een plekje met een goed uitzicht iets smakelijks naar binnen werkt, ontspannen op de grond zittend en de parmantige staart over de rug gelegd. Mocht een onhandige tweervoeter te dicht in de buurt komen dan schiet hij in vliegende vaart de boom in om van een veilige hoogte op de mensheid neer te zien. Het is te hopen dat het de mens nog lang vergund mag zijn tegen deze vrijbouter op te kijken.

Yvonne Beerthuizen

op afkomt, zoals de Knoppendag in Caprera, de Polderdag in Spaarnwoude en de Paddestoelendag in Elswout.

De winkel draait op een aantal vrijwilligers. Cock Meyer verzorgt de inkoop, bestellingen, opslag en transport; Dorien de Jong houdt administratie en beheert de kas, en met de hulp van Hennie Kenselaar, Jon Valkenier, Jacques de Jong en Benita Davids is de -verzorgde- verkoopkraam bemand. De daad is nu aan u om eens te komen snuffelen in de uitgaven van de Groene Winkel, waar u vast en zeker wel een nieuwe aanwinst zult aantreffen! Lezen over de natuur opent je ogen, verruimt je blik en verrijkt je leven. De bezetting van de kraam is dusdanig dat we elkaar afwisselen, zodat we allemaal in de gelegenheid zijn zelf ook een excursie mee te lopen. Uiteindelijk zien ook wij graag met eigen ogen wat zo mooi in de boekjes beschreven staat!

De eerstvolgende gelegenheid waar de Groene Winkel present is, is op 8 mei, op het terrein van het NME-centrum aan de Kleverlaan. Deze dag staat in het teken van "natuurlijk tuinieren". Wij nodigen u hartelijk uit dan een kijkje te komen nemen.

Mocht u het leuk vinden ons zo nu en dan te komen assisteren bij de verkoop, dan bent u hartelijk welkom. Die paar uurtjes aan vrije tijd garanderen u een leuke en gezellige dag!

Namens de Groene Winkel van het IVN, afd. Haarlem e.o.:

Dorien de Jong, tel. 02510 - 35849
Cock Meyer, tel. 023 - 247437

PLANTENBAKKEN EN GEVELTUINEN IN HAARLEM

Tuin en park waren vroeger eigenlijk de enige mogelijkheden voor een echt leefbare stad. Daar is sinds kort een mogelijkheid bijgekomen, namelijk het straat-tegeltuintje!

Deze vorm van tuinieren-op-de-openbare-weg verhoogt niet alleen de gezelligheid in oude, grauwe stadswijken, maar ook in de nieuwbouw zorgen klimstruiken, klompen, regentonnen en oude rommel vol planten en bloemen naast de deur voor een grotere gezelligheid.

In dit werkstuk (opdracht: natuur in een stad, onderdeel van de gidsencursus '92. Red.) belicht ik een paar unieke plekjes op dit gebied in Haarlem's binnenstad. Onze bloemenstad is zo langzamerhand niet alleen meer beroemd om zijn vele hofjes en de bloemenmeisjes, maar krijgt ook steeds meer groene allure in de vorm van het kleurig en fleurig "aankleden" van zijn -vaak toch al unieke- straatjes en steegjes.

Tuintjes ter grootte van één of meer trottoirtegels.... Nog niet eens zo erg lang geleden waren zij ondenkbaar; nu zie je ze in elke stad. De aanleg ervan is dan ook in een mum van tijd uitgevoerd. Tegels weg, zand door aarde vervangen en wat leuke planten neerzetten en direct is het gezicht van de straat vriendelijker. Geen wonder dat vooral de mensen in de oudere stadswijken de voorvechters zijn! Hun straten moeten het immers nog vaak zonder een gemeentelijk of particulier boompje doen.

De vondsten, zoals die in dergelijke geveltuintjes verwerkt zijn, zijn evenzeer bruikbaar voor de vrouw als voor de man die al jaren tegen een grauwe plaatsje bij de achterdeur zit aan te kijken. Andere ideeën zijn weer heel goed toe te passen op een balkon, of in de nieuwere wijken. Want ook daar wenst de bewoner zijn huis tegenwoordig een eigen identiteit te geven. Zelfs als hij al in een gezellig "groen"rijk woonerf woont!

Zo was daar eens een oud, grijs straatje in Haarlem. Niets groeide er, behalve dan een enkele paardebloem. Op een dag verscheen er, zo maar ergens onder een raam, een plantenbak. Geraniums, lobelia's en afrikaantjes maakten dat venster gezellig. Daar was iedereen het over eens, dat wel. Maar toch.... Een week later kwam de bewoonster van het "bloemenhuis" de deur uit en haalde drie grijze tegels naast de deur weg. Tientallen ogen staarden haar verbijsterd aan, glurend vanachter helderwitte vitrages. "Tante Truus" was altijd al een beetje vreemd geweest, vond men, elkaar bij de achterdeuren aansprekend. Maar wat ze nu aan het doen was, sloeg alles!

De vrouw groef wat zand weg en vulde het gat met aarde. Ze pootte een bruidsluier en drie vrolijk ogende vaste planten. Nog even ging ze er met een gieter langs en genietend bleef ze een paar minuten naar haar voortuintje kijken. In de straat vond iedereen het maar raar: "dat mag toch niet?" werd er gefluisterd. Maar niemand belde de politie, want "ergens" was het wel aardig, die bloemen.... Nog geen maand later telde de straat wel tien van die tuintjes. Een enkeling toonde zelfs zoveel durf dat ook de klomp met geranium aan de gevel verscheen. Het volgende jaar was de straat één zee van klimmende en slingerende struiken. En zorgden zomerbloemen voor één en al vrolijkheid. Nu is die oude straat vooral een gezellige straat. Zoals heel vroeger, praat ieder nu weer met iedereen. Zelfs met tante Truus, want ze bleek een zonnig mens te zijn....!

Een verhaaltje? Zeker. Maar zet zelf maar eens de bloemetjes op zo'n manier buiten en je staat er soms versteld van hoe aanstekelijk zoiets kan werken! Alleen zal niemand het nu nog erg vinden als je een paar tegels uit de stoep

haalt. De tegeltuin is geaccepteerd, ook inmiddels door de gemeentelijke overheden. Nu hebben de meeste dorpen en steden, ook Haarlem, niet over de hoeveelheid groen te klagen. Maar wat betreft de oude binnenstad, daar kan men nog heel wat aan doen! In de binnenstad zelf zijn in de regel immers geen parken of plantsoenen te vinden. We laten de hofjes hier buiten beschouwing, want, hoe mooi ook, zij zijn meestal voor de wandelaar en straatbewoners aan het oog onttrokken.

De gemeenten hebben al lang niet meer het monopolie als het om groenvoorziening gaat. In de jaren twintig ontstonden de tuindorpen, wijken waar arbeiders een woning konden vinden met een stukje tuin bij het huis. Voorbeelden hiervan zijn: het bekende Rotterdamse Vreewijk en de tuindorpen van Amsterdam, Haarlem, Nijmegen en Groningen. Door de grote stroom laagbouw van de laatste jaren is het kleine beetje alleenrecht van de gemeenten helemaal verdwenen. Tuinen voor en achter het huis bepalen nu met de parken en plantsoenen het gezicht van de stad. En nu is voor degenen die geen of nauwelijks tuin hebben, een nieuwe mogelijkheid bijgekomen: geveltuinten en/of plantenbakken. Want groen doet leven!

ENKELE MOOIE VOORBEELDEN IN DE HAARLEMSE BINNENSTAD.

Eén van de fraaiste voorbeelden van Haarlems gevelgroen is, denk ik, de Korte Houtstraat. Als je vanaf het Houtplein richting Verwulft loopt, kom je op een gegeven moment aan je linkerhand dit straatje tegen. Vooral 's zomers is het zeer de moeite waard om dit straatje eens

door te lopen: je ziet hier allerlei klimplanten, coniferen, hulst, enzovoort. Soms is het verbazingwekkend dat bepaalde planten en struiken het zo goed doen in, vergeleken met de vrije natuur, vaak veel moeilijker omstandigheden. Bovendien staat het meeste groen van de Korte Houtstraat juist aan de schaduwzijde! Wanneer je er weer uit loopt en de route richting Verwulft verder vervolgt door de Grote Houtstraat, wat valt dan het volgende straatje, weer aan de linkerkant, op door zijn soberheid!

Een prachtig voorbeeld van een stukje nieuwbouw in dit opzicht is het Kraaienhof, gelegen tussen de Kinderhuissingel en de Nassaulaan. Voor de echte Haarlemmers: achter het voormalige Spaarnestad-drukkerijcomplex. Hier is het duidelijk te zien dat tijdens de aanleg van dit gebied al rekening is gehouden met groenvoorziening: een waar paradijs van plantenbakken tussen de trappehuizen van de woningen. Hier vind je dan ook van alles, zoals brem, coniferen, berberis, sneeuwbes, lavendel, cotoneaster en vele boompjes, waaronder ook een paar exoten!

Het mooist zijn deze plekjes natuurlijk in hun zomerse pracht. Hoewel: in het voorjaar zijn er ook prachtige verschijnselen, zoals dat prachtige wilgje in de Zoetestraat....

Stel je eens voor hoe een stad als Haarlem er uit zou zien wanneer iedereen in zijn of haar straat, waar mogelijk, op dezelfde manier te werk zou gaan!!!

(stadsopdracht
IVN-cursus '92)

John Tijmstra

"Niemand kan mensen dwingen de aarde te redden, we doen dingen uiteindelijk alleen omdat wij er zelf de zin van inzien."

- Jonathan Porritt -

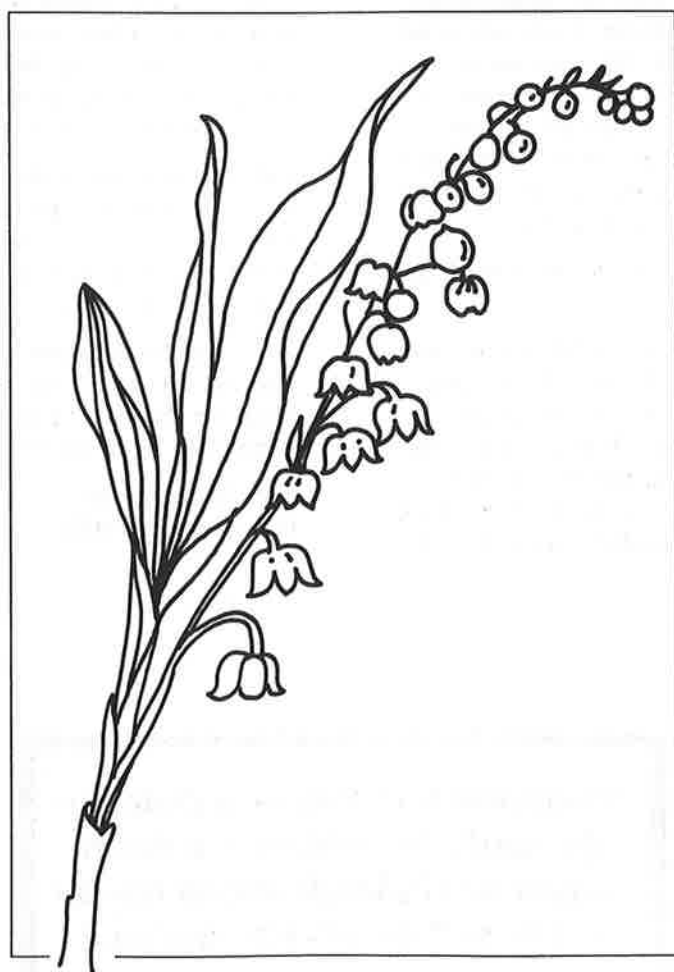
Een vrij algemeen, overblijvend bosplantje, uit de familie van de lelie-achtigen, met een voorkeur voor enigszins vochtige grond, waarin een behoorlijk percentage organische stoffen. Een liefhebber van schaduw, hoewel "zoekend naar licht".

Het Lelietje-van-dalen plant zich voort middels een vèrkruipende, dunne, vertakte wortelstok. Uit de in de vorige herfst door die wortelstok gevormde knoppen groeien in het voorjaar twee of drie eironde, parallelnervige bladeren en een opstaande korte bloemstengel, die zich enigszins buigt. De witte, kruikvormige bloemen staan allemaal naar één kant gekeerd. De bloeitijd valt in mei, begin juni. De geur van lelietjesbloemen is zoet en prik-kelt na enige tijd de neusgaten. Na de bloei vormen zich helrode, kogelvormige bessen met blauwe zaden. Ze zijn, evenals de andere delen van de plant, uiterst giftig. Ze bevatten o.m. ook carotine.

eetbare en/of geneeskrachtige kruiden

⑤ Lelietje van Dalen (Convallaria majalis)

en flirtte met haar, maar liet haar in de steek toen het zomer werd. Het plantje weet haar leed in stilte te dragen, maar als de bloempjes afvallen, komen de rode tranen van verdriet tevoorschijn...

Jacq. de Jong

De giftige bestanddelen van de plant zijn:

- convallarine en convallamarine, die beide een genezende werking op storingen in de hartwerking hebben, de bloeddruk verhogen en astmapatiënten kunnen verlichten;
- convallatoxine, waarvan de bloemen het hoogste gehalte bevatten, en dat het sterkste tot nu toe bekende hart-glucoside is;
- saponine, dat darmstoornissen veroorzaakt en bij hoge doseringen ernstige diarree.

Het Lelietje-van-dalen is dus alléén maar geneeskrachtig en beslist niét eetbaar!

Tot slot: er is een sprookje bekend, waarin de rode bessen de tranen voorstellen die het plantje plengt om het voorbijgevoerde voorjaar. De lente hield namelijk van het lelietje

HEBT U OOIET:

- * een half mens gezien?
- * Jan Frederik of Jan Fiskaal ontmoet?
- * een aantal ibissen met veel kabaal zien neerstrijken in de tuin van uw buurman?

Dit en nog veel meer viel mij ten deel toen ik in oktober van het vorig jaar in de gelegenheid was om gedurende 6 weken grote delen van Zuid-Afrika te bereizen: in totaal hebben we zo'n kleine 8000 km. per auto en vliegtuig in dit onmetelijke land afgelegd.

Samen met een vriendin logeerde ik bij twee families: de ene woont riant in een voorstadje van Pretoria en de andere boert al geslachtenlang in het centrale gedeelte van Zuid-Afrika, in de Karoo (Hottentots voor "Grote Droogte").

Twee héél verschillende sferen, vooral landschappelijk. En daarover, over die verschillende typen landschappen, ieder met hun eigen flora en fauna, wil ik u in dit artikel een en ander vertellen. De hierboven gestelde vragen, door u waarschijnlijk negatief beantwoord, zullen toch wel uw nieuwsgierigheid hebben opgewekt. Weest gerust: in mijn verhaal komen ze vanzelf aan bod.

Pretoria ligt in de provincie Transvaal, waarvan met name de oostelijke helft een overweldigend natuurschoon kent. Hier hebben we met ons eerste gastgezin, waar we ongeveer drie weken logeerden, een zestal dagen rondgereisd: in de Drakensbergen, door de adembenemende kloof van de Blijderivier en in het Kruger Wildpark.

In 1844 leidde voortrekker Hendrik Potgieter een "trek" van 4 ossenwagens door de Drakensbergen, met de bedoeling een handelsroute naar Zimbabwe te zoeken. Het was al laat in 't jaar en, bevreesd door de regens overvallen te worden, besloot Potgieter de wagens, de vrouwen en kinderen en een paar weerbare mannen aan de oever van een rivier achter te laten. Zo zouden ze vlugger kunnen opschieten. Toen ze op de afgesproken tijd nog niet waren teruggekeerd en dat ook na een paar dagen wachten niet gebeurde, besloten de diepbedroefde achterblijvers hun kampement op te breken en de terugtocht te aanvaarden. De rivier waaraan hun kamp gelegen had, noemden ze de "Treur". Toen echter de karavaan, die inmiddels bij een andere rivier haar tenten had opgeslagen, een aantal dagen later alsnog door Potgieter en zijn mannen werd ingehaald, werd dié rivier de "Blijde" genoemd.

En nog steeds stromen door dit gebied de Treur en de Blijde, 600 meter diep uitgesleten in de Drakensbergen, door een adembenemende natuur. Een natuur die gestoffeerd wordt door allerlei bontgekleurde vogels waarvan de Janfiskaal, de Kwêvogel, de Piet-mijnvrou, de Hadede, de Janfrederik, de Appelvretter en de Zwartkeelgeelvink wel de meest exotische zijn, al was het alleen maar wat hun naam betreft. Maar ook de Witborstkraai en de Gompauw zijn vogels die je bij ons niet elke dag ziet.... Het meest is mij echter de vlucht van de Witkruisarend bijgebleven. Fantastisch hoe deze grote vogel, in een décor of hier de Schepping begonnen is, van de thermiek gebruik weet te maken door, schijnbaar moeiteloos, minutenlang door

het luchtruim te zweven alvorens zich in een bliksemsnelle duik op een prooi op de grond te storten!

Van het "Hoëveld" naar het "Laëveld" reizend, hebben we drie nachten in het Kruger Wildpark (even groot als ons land) doorgebracht en daardoor uitgebreid de gelegenheid gekregen om nagenoeg alle hier voorkomende soorten wild te zien. Ook dus de nog sporadisch voorkomende witte "renoster" (neushoorn), de leeuw en de cheeta, die zich maar hoogst zelden laten zien. Het meest imponerend vond ik wel de maaltijd van twee hyena's die trachtten een (waarschijnlijk door een leeuw gedode) gnoe te verorberen, maar daarbij telkens werden gestoord door aasgieren, waarvan er in die 20 minuten dat wij dit tafereeltje vanuit de auto hebben bekeken, zeker wel een zestigtal neerdaalde om ook hun aandeel van het feestmaal op te eisen....

In de "Karoo", zo'n beetje op de grens van de Kaapprovincie en de Oranjevrijstaat, woont de andere familie waar wij ook ongeveer 3 weken te gast waren. De reis daar naartoe werd gemaakt via een binnenlandse vlucht van Johannesburg naar Bloemfontein. De landing lukte pas na een drietal mislukte pogingen: we zaten middenin een zandstorm!

Van heel Zuid-Afrika is circa 70% dor en hard op weg van half- tot (heel)woestijn te worden. Men kampt, zoals overal in Afrika, ook hier met een enorme droogte. Het landschap van de Karoo is dan ook volkomen verschillend van dat van Transvaal: het is een woestijn in wording, waar de "soetdoring" of de wilde tamarisk als droogtebestendige struik eigenlijk de enige plant is die hier redelijk gedijt. Het gebied krijgt minder dan 150 mm. regen per jaar en het regent maar eens in de twee, drie maanden.

De eentonigheid van die enorme vlakke wordt afgewisseld door de "koppies", louter uit stenen bestaande heuvels die overal in het land lijken te zijn neergestrooid en, afhankelijk van de plaats waar men zich in de Karoo bevindt, afgerond of hoekig ("tafelkoppies") van vorm zijn. De grond is erg "klipperig", bestaat uit miljarden grote en kleinere stenen ("klippies").

Als er een verspreid buitje is gevallen, is er de volgende dag al een waas van lichtgroen gras te zien waarvan de schapen, springbokken, gems- en blesbokken gretig eten. Maar de struikjes, waarvan de dieren niet eten (één soort wordt "voëltjie-kan-nie-sit-nie" genoemd: door

de vele doorns kan zelfs een vogeltje er niet op zitten!), graven zo diep met hun wortels in de ondergrond, dat die steeds verder erodeert en verwordt tot woestijn.

Hier woont dus onze tweede gastfamilie: Jopie Fourie met zijn vrouw Ada (spreek uit: Yda) en twee zonen op "Wurmfontein", een oase in de (bijna)woestijn. De naaste burens wonen zo'n 12 km. bij hem vandaan. De naam "fontein" refereert aan het water dat hier in de grond zit en dat wordt opgepompt d.m.v. "windpompen", de bij ons ook bekende watermolens.

Jopie is, zoals trouwens al zijn burens, schapeboer en heeft zo'n 7 à 8000 dieren lopen. Als u bedenkt dat hij rekent: 1 schaap op 2 hectare, moet hij wel over land kunnen beschikken dat ongeveer even groot is als ons eiland Texel.... Maar het zijn allemaal verschillende "kavels", soms wel 80 km. van elkaar verwijderd! U begrijpt dat Jopie een drukke weektaak heeft met het nalopen van zijn landerijen en met de controle van zijn schapen (regelmatig tellen, inenten en verweiden bv.), alsook van de drinktroggen. Die moeten altijd schoon water bevatten, want een schaap is op dit punt zeer kieskeurig en zal eerder vlak naast een trog van dorst omkomen dan van vervuild water drinken.

Uiteraard heb ik dit bedrijf dagenlang van nabij gevolgd. Maar daarnaast zijn we ook nog een kleine 14 dagen op reis geweest met Ada in haar auto. In die periode hebben we maar twee keer overnacht in een lodge, de overige dagen waren we uitgenodigd bij familie en vrienden. De spreekwoordelijke Zuidafrikaanse gastvrijheid hebben we aan den lijve ervaren!

In het noordwesten, bij de grens met Namibië die hier wordt gevormd door de schitterende Oranjerivier, beginnen de uitlopers van de Kalahariwoestijn en krijgt het land een heel bijzondere flora en fauna. In dit gebied, "Namakwaland", het vroegere grondgebied van de Hottentotten en de "Boesmans" (Bosjesmannen) groeit bv. de Kokerboom (Aloe dichotoma), een wonderlijk gevormde boom die alleen maar in deze streken voorkomt. De Boesmans holden de takken uit en maakten er pijlkokers van. Vandaar de naam.

Ook is dit het land van het "versamelvoëltjie", dat samen met honderden soortgenoten "versamelnassies" maakt. Al die nestjes zijn tegen elkaar geplakt, waardoor een grote bol van soms wel een meter doorsnede ontstaat die bovenop een (telegraaf)paal staat bevestigd en waarbij het met name in de broedtijd een

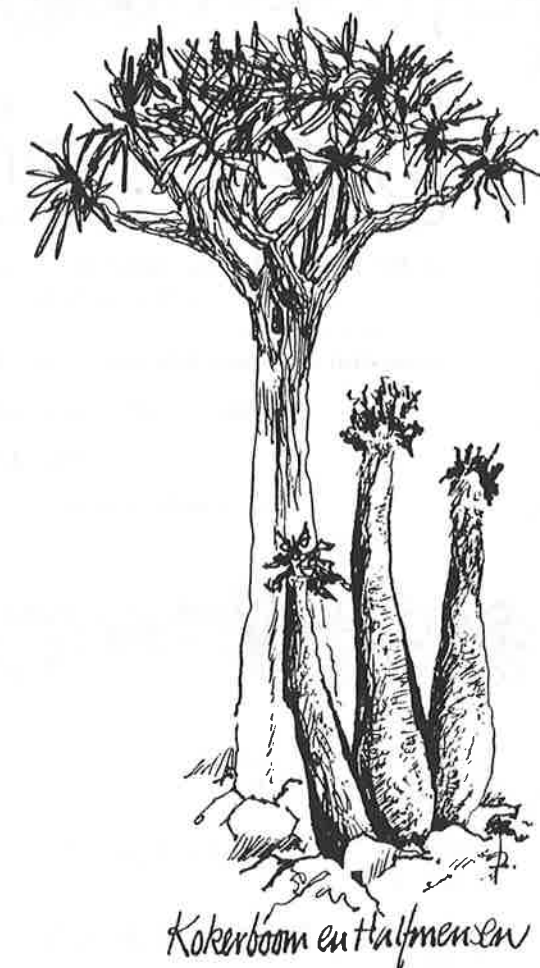
druk komen en gaan is van al die vogeltjes. Een vetplant die ook alleen maar hier voorkomt, is de "Halfmens" (Pachypodium namaquanum), een soms wel 1½ m. hoge éénstelige plant: van onderen breed en zich verjongend naar boven toe. Bovenaan zit de bloemkroon die, eenmaal verdord, als het "hoofd" van de Halfmens achterblijft.

Een Namakwasprookje vertelt dat deze planten eens gewone mensen waren van vlees en bloed. In hun verlangen naar het vruchtbare noorden bleven ze, terwijl het een onbereikbaar ideaal was, steeds maar omkijken en, zoals in het Bijbelverhaal de vrouw van Lot verandert in een zoutpilaar, veranderden zij in deze vetplanten. Halfmensen buigen zich ook nu nog altijd naar het noorden....

Dat "verlangen naar het noorden" wordt voor ons, bewoners van het noordelijk halfrond, pas duidelijk als we ons realiseren dat de zon hier op het zuidelijk halfrond niet zoals bij ons via het zuiden, maar via het noorden gaat!

In het volgende nummer vertel ik u over mijn verdere belevenissen op mijn tocht langs Lambertsbaai, Kaap de Goede Hoop en Oudtshoorn.

Jacques de Jong

GEMEENTE HAARLEM

, Kleverlaan 9, Haarlem.

Expositie 'Biologische Diversiteit'

Natuur- en Milieucentrum Ter Kleef brengt gedurende de zomermaanden een fototentoonstelling van het Wereld Natuur Fonds over biologische diversiteit.

Extra activiteiten

Behalve de genoemde tentoonstelling zijn er in de zomer in het NMC andere activiteiten met 'biologische diversiteit' als onderwerp. Op 20 juni zal er een Wereld Natuur Fonds Activiteitendag plaatsvinden. Het IVN Haarlem en Omstreken organiseert 11 juli een kindermiddag waarbij de rijkdom van de natuur centraal staat.

De expositie 'Biologische Diversiteit' is te bezoeken van:
6 juni tot en met 12 september 1993.

Openingstijden: maandag tot en met vrijdag 9.00 - 15.30 uur
zondag 10.30 - 15.30 uur
Op zaterdag en feestdagen gesloten.

Alle genoemde activiteiten zijn gratis.

Nadere informatie te verkrijgen bij:
Niels van Esterik en Jeroen Püttmann
Telefoon: 023 - 258181.

De Heimanshof

1 ha natuurtuin, gelegen aan de Wieger Bruinlaan te Hoofddorp.
tel. 02503 - 16736, 02508 - 1158, 023 - 246243.

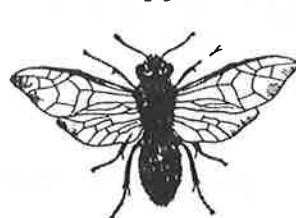
Geopend: op werkdagen van 9.00 tot 16.00 uur,
op de eerste zaterdag en zondag van de maand
van 14.00 tot 17.00 uur,
met rondleidingen of een speciaal natuuronderwerp

PROGRAMMA april t/m augustus 1993

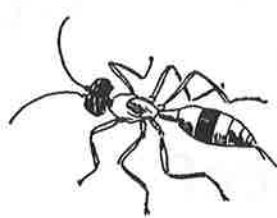
april 3 en 4	<u>Bomen en hun geheimen</u> Frits Boerwinkel (VNLB), Castricum
mei 1 en 2	<u>Kruiden en geneeskracht</u> Radboud Zoeters, Haarlem
juni 5	<u>Solitaire bijen</u> bijtjes en wespjes in eigen tuin M. Koning, Lisse

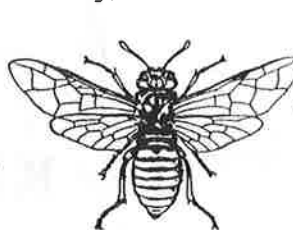
De Bijenwolf

Trichosoma tibiale.

Pezomachus fasciatus.

Cimbex lutea.

juni 6	<u>Planten op plaatjes</u> botanische tekeningen in de tijd Ton Engelman, Haarlem
juli 3 en 4	<u>Poëzie en natuur, dat gaat samen</u> rondleidingen door De Heimanshof de Vriendenkring gedichten over het Hollands landschap maak je eigen button van gedroogde bloemen
augustus 7 en 8	<u>"De aarde lacht in bloemen"</u> rondleidingen door de soortenrijkste tuin in de "Meer" gedichten over het Hollands landschap buttons maken van gedroogde bloemen

Op zaterdag en zondag is er één lezing, van 14.30 tot 15.30 uur.

Algemene Excursie

• Zondag 23 mei: Kostverlorenpark.

Gebied met bijzondere cultuurhistorie en rijke flora.
Vertrek: 11.00 uur, ingang Quarles van Uffordlaan 1b, Zandvoort.
Duur: 2 uur. Informatie: Martin Daalmeijer, 023-333909.

• Polderdag Spaarnwoude

Zondag 6 juni: Spaarnwoude.

Jaarlijks evenement in en over de natuur van het Recreatieschap Spaarnwoude, met diverse activiteiten:
- Wandelexcursies door de omliggende polders.
- Bootexcursies over de Liede.
- Kinderactiviteiten waaronder excursies en het bekijken van waterdiertjes door de stereomicroscop.
- In de observatiehut staan telescopen waarmee de vogels van de Spaarnwouderplas kunnen worden bekeken.
- De kraam van de Groene Winkel is de gehele dag aanwezig.

De polderdag is te bezoeken van 11.00 tot 16.00 uur, in het informatiecentrum Vreeburg, Kerkweg, Spaarnwoude.
Gezien de beperkte parkeerruimte wordt men verzocht de auto thuis te laten! Informatie: Eric van Bakel, 023-257228.

• Rondleiding Heemtuin Hillegom

Zaterdag 12 juni: Heemtuin Hillegom.

Vertrek: 11.00 uur, ingang Cuperuswende, Elsbroek, Hillegom.
Duur: 1,5 uur. Informatie: Wil van Beek, 02520-17668.

Kinderexcursie Kennemerduinen

Zondag 20 juni: Kennemerduinen.

Vertrek: 10.30 uur, ingang Koevlak, Zeeweg, Overveen.
Duur: 1,5 uur. Toegangkaart verplicht.
Informatie: Jan Hartog, 023-358467.

• Vlinderexcursie

Zondag 4 juli: Middenduin.

I.s.m. KNNV Dagvlinderwerkgroep Zuid-Kennemerland.
Vertrek: 14.00 uur, ingang Duinlustweg, Overveen.
Duur: 2 uur. Informatie: Cock Meijer, 023-247437.

Kinderactiviteiten

Zondag 11 juli: NME-Centrum Ter Kleef.

De activiteiten vinden plaats rond de tentoonstelling Biologische Diversiteit van het Wereld Natuurfonds. Er worden onder meer opdrachten uitgevoerd in de tropische kas.
Aanvang: 13.30 uur, Kleverlaan 9, Haarlem.
Duur: 1,5 uur. Informatie: Marjolijn Vromen, 023-363920.

Voor eventuele toegangskarten dient men zelf te zorgen.
De deelname aan de activiteiten is verder gratis. Aanmelden voor de activiteiten is niet nodig! Bij de activiteiten zijn honden niet toegestaan! Om parkeeroverlast op de terreinen te voorkomen, wordt men verzocht om gebruik te maken van de fiets of het openbaar vervoer.

Excursieprogramma Voorjaar - Zomer 1993

Vereniging voor Natuur- en Milieuedukatie, afdeling Haarlem en omstreken

Secretaris: Mw.L. Smink, Van Oosten de Bruynstraat 147 2014 VP Haarlem, Tel.023-314763

Hr Th Lijtjens
Heemsteedse Dreef 293
2101 KJ Heemstede

✓ **Vogelexcursie**

Zondag 25 april: Landgoed Waterland.

I.s.m. Vogelwerkgroep Zuid-Kennemerland.

Vertrek: 7.30 uur, ingang Rijksweg, Velsen-Zuid.

Duur: 2 uur. Kijker aanbevolen.

Informatie: Eric van Bakel, 023-257228.

Kruidenexcursie

Dinsdag 27 april: Middenduin.

Met aandacht voor eetbare kruiden en gerechten die men ermee kan bereiden.

Vertrek: 19.00 uur, ingang Duinlustweg, Overveen.

Duur: 2 uur. Informatie: Mona Schön-Westerduin, 023-264411.

Natuurlijk tuinieren

Zaterdag 8 mei: NME-Centrum Ter Kleef.

Evenementenmarkt waaraan meerdere verenigingen een bijdrage leveren. Er zijn diverse activiteiten zoals een plantenruilbeurs, dialezingen en excursies. De bijdrage van het IVN bestaat uit:

- Excursies over de relatie tussen insecten en planten.

- Kinderactiviteiten waaronder stekken en zaaien, een knutselhoek en een puzzeltocht door de tuin.

- Ook de Groene Winkel is van de partij.

De evenementenmarkt is te bezoeken van 10.00 tot 16.30 uur, Kleverlaan 9, Haarlem.

Informatie IVN-activiteiten: Eric van Bakel, 023-257228.

Overige informatie: NME-Centrum Ter Kleef, 023-258181.

Weidevogelexcursie

Zondag 9 mei: Hekslootpolder.

I.s.m. Vereniging Behoud de Hekslootpolder en Vogelwerkgroep Zuid-Kennemerland.

Vertrek: 7.30 uur, hoek Vondelweg/Spaarndamseweg, Haarlem.

Duur: 2 uur. Kijker aanbevolen.

Informatie: Fred Hagens, 023-312427.

• **Kruidenexcursie**

Dinsdag 18 mei: Middenduin.

Met aandacht voor eetbare kruiden en gerechten die men ermee kan bereiden.

Vertrek: 19.00 uur, ingang Duinlustweg, Overveen.

Duur: 2 uur. Informatie: Mona Schön-Westerduin, 023-264411.